

İRLANDA PAZAR BİLGİLERİ

**T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü**

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ.....	15
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	17
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	22
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	25

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Politikası

1 Ocak 1973 tarihinde Avrupa Birliği'ne (AB) üye olan İrlanda Cumhuriyeti, AB'nin Ortak Ticaret Politikasını uygulamaktadır. İrlanda Cumhuriyeti dış ticaret mevzuatına dair detaylı bilgilere İrlanda'nın Gelir Ofisi'nin aşağıda yer alan adresinden ulaşmak mümkündür. (<https://www.revenue.ie/en/customs-traders-and-agents/documents/import-procedures-guide.pdf>)

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Tek Pazar çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır. Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ülkelerce ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına TARIC CONSULTATION veri tabanı üzerinden erişilebilmektedir.

TARIC veri tabanı ürün bazında faaliyet göstermektedir. TARIC görüntüleme sayfasında ürün kodu (good code) kısmına bilgi edinilmek istenen ürünün GTIP kodu, Geliő/Varış Ülkesi (Origin/Destination) kısmına ise ürünün ihraç veya ithal edilmek istendiği ülke yazılmak suretiyle söz konusu ürüne dair mevcut tüm uygulama ve tüzüklere ulaşılabilir. Ürünün GTIP kodunu bilmiyorsanız gelişmiş arama (advanced search) sekmesinden metin bazında da arama yapılabilir.

TARIC kullanılarak ne yapılabilir?

- Ürüne dair gümrük uygulamaları ve kotalarına, gümrük muafiyetlerine;
- Ürüne dair alınmış ticaret politikası önlemlerine (dampinge karşı uygulamalar, telafi edici önlemler vs.);
- Ürüne yönelik alınmış ithalat veya ihracat kısıtlamalarına ulaşılabilir.

TARIC veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

Access2Market üye ülkelerin ve AB'nin 120'den fazla ticaret ortağının AB ile dış ticareti kapsamındaki;

- Gümrük Vergilerine;

- Menşe Kurallarına;
- Yürürlükteki Diğer Vergilerine;
- İthalat Prosedürlerine;
- Ürüne ilişkin Teknik Gerekliliklere;
- Dış Ticaret istatistiklerine ilişkin detaylı bilgileri ihtiva eden bir veri tabanıdır.

Access2Market veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>)

AB dışı ülkelerin AB ile olan ticari anlaşmalarına ve yararlanabildikleri gümrük muafiyetlerine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets>)

Üye ülkelerin pazar profillerine, ithalat prosedürlerine ve dış ticareti düzenleyen mevzuatı ile birlikte ticarete konu ürüne ilişkin teknik mevzuatına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-market-0#tocms>)

Access2Market veri tabanında mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti ve e-ticarete ilişkin veriler de yer almaktadır. Bu bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/services>)

Access2Market veri tabanını daha etkin kullanmak adına Avrupa Komisyonunun organize ettiği sanal eğitim programlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/events-access2markets>)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan damping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

(<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ükelere (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>)

Avrupa Yeşil Mutabakatı

Avrupa Yeşil Mutabakatı

İş insanlarımız tarafından Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pazarına erişimde dikkate alınması gereken önemli bir husus Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşüm sürecidir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı [Avrupa Yeşil Mutabakatı \(AYM\)](#)¹ ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. AB, bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Sanayiden finansmana, enerjiden ulaşırmaya ve binalardan tarıma uzanan bir dizi alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngören Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden birisidir.

Bu kapsamda, AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990'daki seviyesine kıyasla %55 emisyon azalımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için ["Fit for 55" \(55'e Uyum\) mevzuat değişikliği paketi](#)² Avrupa Komisyonu'nca 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır.

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi [Sınırdaki Karbon Düzenlemesidir](#)³ (SKDM/CBAM). Mekanizma, 2026 yılından itibaren ilk aşamada çelik, alüminyum, çimento, gübre, hidrojen ve elektrik ithalatında, AB Emisyon Ticaret Sistemi'nde (ETS) geçerli haftalık ortalama karbon ücretleri üzerinden ilgili ürünlerin üretimi aşamasında salınan emisyon miktarına göre hesaplanacak karbon fiyatına tabi tutulmasını düzenlemektedir. 1 Ekim 2023 ile 31 Aralık 2025 tarihleri arasında uygulanacak geçiş döneminde ise AB ülkelerindeki ithalatçıların mevzuat kapsamına giren ürünler için gömülü emisyonları ve varsa menşe ülkelerde ödenen karbon ücretlerini raporlaması gerekecektir. Ekim 2023 tarihi itibarıyla başlatılan SKDM raporlama uygulamasına ihracatçılarımızın hızlı adaptasyonunu sağlamak için söz konusu uygulamaya başlangıçta tabii olacak olan demir-çelik, alüminyum ve çimento sektörleri özelinde bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, SKDM konusunda on-line bilgilendirmeler yapılmakta olup kayıtlar ve sunumlar [Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından](#)⁴ paylaşılmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından son olarak, SKDM uygulamasının basitleştirilmesine yönelik bir [taslak](#) yayımlanmış olup SKDM kapsamında yayımlanan tüm uygulama mevzuatları, detaylı bilgi notları ve son gelişmelere Bakanlığımız [Yeşil Mutabakat](#) sayfasından erişim sağlanması mümkündür.

Yeşil Mutabakatın ana unsurlarından bir diğeri ise ilgili tüm ürün mevzuatına etki edecek olan döngüsel ekonomidir. Bu ana tema altında, 10 Mart 2020 tarihinde [Yeni Sanayi Stratejisi](#)⁵, 11 Mart 2020 tarihinde ise [Döngüsel Ekonomi Eylem Planı](#)⁶ açıklanmıştır. Böylece AB, hammadde temini aşamasından ürünlerin üretimi, tüketimi ve atık yönetimine dair döngüsel bir yaklaşım ile yeni kurallar getirileceğini açıklamış, elektronik ve bilişim teknolojileri, piller ve araçlar, ambalaj, plastikler, tekstil, yapı ve inşaat, gıda, su ve besinler öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

² <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

³ https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

⁴ <https://www.youtube.com/@ticaret/search?query=skdm>

⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_416

⁶ https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

Bu çerçevede, [Batarya ve Batarya Atıkları Tüzüğü](#)⁷, [Gıda ile Temas Eden Geri Dönüştürülmüş Plastik Tüzüğü](#)⁸, [Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü](#)⁹, [Yapı Malzemeleri Tüzüğü](#)¹⁰ yasalaşmış olup [döngüsel araç tasarımı](#)¹¹ ilişkin mevzuatın yasama süreci devam etmektedir.

Öte yandan, Gümrük Birliği kapsamında ülkemizce uyum sağlanan ürün mevzuatında önemli değişiklikler getirecek olan ve 30 Mart 2022 tarihinde açıklanan Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi ile gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürün grupları için sürdürülebilirliğin bir norm olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede 28 Haziran 2024 tarihinde AB Resmi Gazetesinde yayımlanarak yürürlüğe giren [Sürdürülebilir Ürünler İçin Eko-Tasarım Tüzüğü \(ESPR\)](#)¹² ile ürün-bazlı geliştirilecek eko-tasarım kurallarının genel çerçevesi oluşturulmuş olup, söz konusu eko-tasarım kuralları ile AB pazarına girişte kaynak verimliliği, çevre ve su ayak izi, zararlı kimyasal kullanımından arılık, dayanıklı, tamir edilebilir, geri dönüştürülebilir olma gibi kriterlerin esas alınması, ürün özelliklerinin dijital ürün pasaportu ile tüm ekonomik operatörlerin erişimine açık olması amaçlanmaktadır. Bu itibarla, ihraç ürünlerimizin AB pazarına girişinde, eko-tasarım kurallarına uyum sağlaması, ilgili teknik kriterlere uyumun belgelendirilmesi zorunlu hale gelecektir.

Bu çerçevede, ESPR mevzuatında belirlenen esaslara uygun olarak 2024-2027 döneminde demir-çelik, alüminyum, tekstil ve konfeksiyon, mobilya (yatak döşegi dahil), lastik, deterjan, boya, yağlayıcılar, kimyasallar, bilgi teknolojileri ürünleri ve diğer elektroniklerde AB pazarına giriş için eko-tasarım mevzuatlarının açıklanması beklenmektedir.

Buna ek olarak, AB bir taraftan üçüncü ülkelere yönelik atık ihracatını kontrol altına almayı hedeflerken, AB içindeki mevcut atıkların da bir kaynak olarak ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Bu itibarla, AB tarafından açıklanan [Atık Sevkiyatı Tüzüğü](#)¹³ ile AB içinde toplanan atıkların öncelikli olarak AB içinde kullanılması amacıyla atık sevkiyatlarına kısıtlamalar getirilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, 21 Mayıs 2027 tarihinden itibaren AB'den atık ithalatı yapan tesislerin atığı çevreye uygun koşullarda işlediğine yönelik üçüncü taraf denetimlerine tabi tutulması zorunlu hale gelecektir. Bu çerçevede, ilgili denetimden geçmemiş tesislerin atık ithalatı yapması mümkün olmayacak olup, denetimlerde [AB'nin Endüstriyel Emisyonlar Direktifi \(2010/75\)](#) kapsamında atık işleme tesisleri için belirlemiş olduğu Mevcut En İyi Teknikler belgeleri başta olmak üzere mevzuatta listelenen AB mevzuatları ve uluslararası sözleşmelere uyum esas alınacaktır.

[Atık Çerçeve Direktifinin Revizyonu](#)¹⁴ ile ise, AB içindeki atıkların kaynağında ayrı toplanması amacıyla Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu (GÜS) uygulamasının tüm sektörlerle genişletilmesi amaçlanmış, bu çerçevede 2025 yılı itibarıyla AB üye ülkelerinde tekstil ve konfeksiyon atıklarının ayrı toplanmasının GÜS kapsamında gerçekleştirilmesine yönelik ortak kurallar düzenlenmiştir.

⁷ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2023.191.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A191%3ATOC

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1616/oj>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj/eng>

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/3110/oj/eng>

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023PC0451>

¹² https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401781

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1157>

¹⁴ https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-targeted-revision-waste-framework-directive_en

Öte yandan, [Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü \(EUDR\)](#)¹⁵ ile 30 Aralık 2025 tarihi itibarıyla, büyük oranda ormansızlaşmaya sebep olan soya, sığır eti, palm yağı, ahşap/ağaç ürünleri, kakao, kauçuk, kahve ve bunlardan elde edilen belirli ürünleri üretimde girdi olarak kullanan çikolata, mobilya, lastik, deri gibi ürünlerin AB pazarına girişinde ormansızlaşmaya/orman bozulumuna yol açmadığı ve insan ve işçi haklarına uygun üretildiğine yönelik özen yükümlülüğü beyanı zorunlu hale getirilmiştir.

29 Ocak 2025 tarihinde yayımlanan [Rekabetçilik Pusulası](#)¹⁶ ile iklim değişikliği ile mücadele sürecinde AB'nin rekabetçiliğini artıracak adımlar atılması, inovasyonun kolaylaştırılması, yatırım ortamının iyileştirilmesi, AB mevzuatlarının basitleştirilmesi amaçlanmıştır. 26 Şubat 2025 tarihinde açıklanan Temiz Sanayi Planı ile enerji maliyetlerinin düşürülmesi, yeni finansman kaynağı oluşturulması, hammadde tedarik güvenliğinin sağlanması, uluslararası işbirliklerinin artırılması, kamu alımlarında sürdürülebilir ürünlere talebin artırılmasına yönelik tedbirler belirlenmiştir. Bu doğrultuda, otomotiv sektörü eylem planı ile demir-çelik ve metaller eylem planları yayımlanmıştır.

**AB Yeşil Mutabakatı kapsamındaki güncel gelişmeler ve AB Kurumlarınca yayımlanan bilgi/belgeler hakkında özet bilgiye erişmek için Bakanlığımız web sitesindeki "[Yeşil Mutabakat](#)" bölümünü¹⁷ takip ediniz.

Gümrük Kontrolleri

İthalat Kontrol Sistemi 2 Sürüm 3

ICS2 sistemi, ekonomik operatörlerin AB'ye doğrudan veya AB'den transit şekilde üçüncü ülkelere gerçekleştirecek sevkiyatlarına ilişkin bilgi ve verilerin Yükleme Öncesi Kargo Bilgisi (PLACI) ve varış öncesi Giriş Özet Beyanları (ENS) aracılığıyla AB Gümrük İdareleri'ne sunulmasını gerekli kılan bir elektronik gümrük sistemidir.

Sistem ile kargo ve taşımaya ilişkin risk analizinin gerçekleştirilip güvenliğe ilişkin tehditlerin önlenmesi, uluslararası gümrük işlemlerinin kolaylaşması ve ekonomik operatörler ve AB Gümrük İdareleri arasındaki bilgi alışverişinin basitleşmesi amaçlanmaktadır.

Sistemden pek çok ticari aktör etkilenecek olup, AB sınırları içinde ve dışında posta operatörleri, ekspres kargo taşımacılığı, havayolu kargo taşımacılığı, denizyolu, demiryolu ve karayolu taşımacılığı, AB sınırları dahilinde belirli son alıcılar, lojistik firmaları bu aktörler arasında yer almaktadır. Bu yönüyle, doğrudan AB'ye veya AB'den transit olarak başka bir ülkeye eşya gönderen Birlik dışındaki, Türkiye dahil, tüm ihracatçılar sistemden etkilenecektir.

Sistem kapsamında, AB'nin ihtiyaç duyduğu verilerin girilmemesi halinde, taşımaya ilişkin işlemler AB sınırında durdurulup, eşyanın gümrük işlemleri yapılmayacak, yetersiz beyanlar reddedilecek ya da ticaret akışını sekteye uğratabilecek tedbirler söz konusu olabilecektir.

Sistem, sevkiyat kapsam ve şekline göre üç sürüm halinde uygulanmaktadır. Havayolu kargo taşımacılığı ön yükleme ve havayolu posta taşımacılığı ön yükleme için Sürüm 1, 15 Mart 2021 tarihi itibarıyla; havayolu genel kargo taşımacılığı ile havayolu taşımacılığı ve posta taşımacılığı için Sürüm 2 ise, 1 Mart 2023 tarihi itibarıyla halihazırda AB gümrüklerinde uygulanmaktadır. Deniz yolu,

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1115&qid=1687867231461>

¹⁶ https://commission.europa.eu/document/download/10017eb1-4722-4333-add2-e0ed18105a34_en

¹⁷ <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat>

karayolu ve demiryolu taşımacılıklarını kapsayan Sürüm 3'ün operasyonel süreci öncelikle deniz yolu taşımacılığına konu sevkiyatlar için 3 Haziran 2024 tarihi itibarıyla AB gümrüklerinde başlamıştır. Karayolu ve demiryolu taşımacılığı için ise sisteme geçişin 1 Nisan 2025 tarihinde başlaması planlanmaktadır.

Bu sistem kapsamındaki uygulamaya ilişkin ilave bilgiye ve ekonomik operatörlere yönelik yayımlanan belgelere AB'nin [Import Control System 2 \(ICS2\) - European Commission \(europa.eu\)](https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0_en)¹⁸ adresindeki bağlantıdan erişilebilmektedir.

Gümrük Tarifeleri

Türkiye-AB Gümrük Birliği

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği kapsamındaki ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir miktar kısıtlaması bulunmamaktadır. Gümrük Birliği 31 Aralık 1995 tarihinden beri yürürlükte olup, temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini (sanayi payı itibarıyla) kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sunulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2>)

- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulamasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar

(<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF>)

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler aşağıdaki yasal dayanaklar çerçevesinde tavizli bir rejimden yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (Movement Certificate-Dolaşım Belgesi-EUR.1 ve fatura beyanı).

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 no.lu Protokol:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC>)

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki anlaşma uyarında Anlaşmanın 1. Protokolünü değiştiren 8 Temmuz 1991 tarihli Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Anlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretiyle ilgili düzenlenen Ortak Komite'nin 2/99 sayılı kararı:

(https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2009.143.01.0001.01.ENG)

¹⁸ https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0_en

Öte yandan, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın kabulü ve 31 Aralık 1995 tarihinde Gümrük Birliği'nin yürürlüğe konulmasıyla, Türkiye ile AB arasında sanayi ürünleri ticaretinde gümrük vergileri sıfırlanmış ve Türkiye üçüncü ülkelere karşı Ortak Gümrük Tarifesi uygulamaya başlamıştır. Türkiye-AB Gümrük Birliği, sadece sanayi ürünlerini ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsamakta, geleneksel tarım ürünleri ise kapsam dışı bulunmaktadır. İşlenmiş tarım ürünlerinde gümrük vergileri tespit edilirken, tarım payı ile sanayi payı ayrılmakta ve sadece sanayi payı vergi muafiyetine tabi tutulmaktadır.

Rekabet

AB'nin Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü

Avrupa Komisyonunun Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü 23 Aralık 2022 tarihinde L 330 sayılı AB Resmi Gazetesinde EU 2022/2560 sayısıyla yayınlanmış olup, anılan Tüzük kapsamında, Avrupa Komisyonu'na üçüncü ülkeler tarafından verilen ve AB pazarında rekabeti bozan sübvansiyonlara karşı soruşturma yürütme ve gerekli durumlarda önlem alma yetkisi verilmektedir. Böylelikle, AB'nin katı rekabet kurallarına tabi AB'de yerleşik firmalar ile üçüncü ülke firmaları arasında eşit rekabet şartlarının sağlanmasının hedeflendiği açıklanmıştır.

Tüzük ile birlikte üçüncü ülkenin, doğrudan veya dolaylı olarak iç pazarda faaliyette bulunan bir veya daha fazla yüklenici veya sektöre fayda sağlayan mali katkı yabancı sübvansiyon olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir.

Tüzük kapsamında, yüklenicilerin eşik değerlerin üzerinde kalan tüm satın alma ve birleşmeleri ile kamu alımlarına katılımlarının Komisyon'a ön bildiriminin yapılması gerekmekte olup, ayrıca Komisyon'un eşik değerler altında kalsalar dahi, piyasayı bozucu yabancı sübvansiyon şüphesi bulunan tüm piyasa hareketlerini soruşturma yetkisi bulunmaktadır.

Tüzüğe (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj>) bağlantısından erişilebilmektedir.

Söz konusu Tüzük 12 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanmış olup, 12 Ekim 2023 itibarıyla şirketlerin yabancı mali katkıları içeren ve ilgili bildirim eşiklerini aşan şirket birleşmeleri ve kamu alımları hakkında bildirimde bulunmaları gerekmektedir.

Tüzük ile ilgili olarak 12 Temmuz 2023 tarihli AB Resmi Gazetesinde (EU) 2023/1441 sayılı Uygulama Tüzüğü yayınlanmıştır. Söz konusu Tüzükte birleşmelere ilişkin bildirimlerin ve kamu alımları prosedürlerinde yabancı mali katkı bildirimlerinin şekil, içerik ve usulü, Tüzüğe göre yapılması gereken sözlü açıklamaların usulüne ilişkin detaylar, ifşa, dosyalara ve gizli bilgilere erişim hakkındaki detaylı kurallar, şeffaflık gereklilikleri ve zaman kısıtlarının hesaplanması ve Tüzük kapsamındaki taahhütlere ilişkin zaman kısıtlarının detayları belirlenmiştir.

Uygulama Tüzüğüne [Implementing regulation - 2023/1441 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1441/oj) adresinden ulaşılabilir.

İç Vergiler ve Oranları

Ülkede standart KDV oranı %23 olup, sektörlere göre değişmektedir.

Uygulama Tarihi	Standart Oran (%)	İndirimli Oran (%)	İkinci İndirimli Oran (%)	Canlı Hayvan (%)	Çiftçiler İçin Sabit Oran %
Ocak 2025	23	13,5	9	4,8	4,8

Güncel ve detaylı KDV oranlarına aşağıda yer alan adresten ulaşılabilir.

(<https://www.revenue.ie/en/vat/vat-rates/search-vat-rates/current-vat-rates.aspx>)

Özel Tüketim Vergisi: LPG, yakıt (benzin ve mazot), alkollü içkiler, bira, şarap, alkol içeren içecekler, tütün mamulleri gibi sınırlı sayıda ürün üzerinden alınmaktadır.

(<https://www.revenue.ie/en/companies-and-charities/excise-and-licences/excise-duty-rates/index.aspx>)

Kurumlar Vergisi: İrlanda'da iki farklı kurumlar vergisi oranı bulunmaktadır. %12,5 ticari gelirler için, %25 ise ticari olmayan (kira ve yatırım gelirleri) ile bazı istisnai ticari gelirler için uygulanmaktadır. Kurumlar Vergisi, bir şirketin muhasebe dönemindeki karları üzerinden hesaplanır. Bu dönem 12 aydan uzun olamaz. Vergi oranı muhasebe döneminde değişirse, karlar zaman esasına göre bölüştürülerek ilgili oranlara göre vergilendirilir. Detaylı bilgi için (<https://www.revenue.ie/en/companies-and-charities/corporation-tax-for-companies/corporation-tax/basis-of-charge.aspx>) web sayfası ziyaret edilebilir.

Gelir Vergisi: İrlanda'da Gelir Vergisi, bireylerin maaş, serbest meslek, emekli maaşı ve diğer gelir kaynaklarından elde ettiği kazançlar üzerinden alınır. Vergi sistemi iki ana orana sahiptir: %20 (Standart Oran) belirli bir gelir eşiğine kadar uygulanırken, %40 (Yüksek Oran) bu eşiği aşan gelirler için geçerlidir. Ayrıca, gelirin %20'lik orana tabi olan kısmı, medeni duruma göre de değişmektedir. Bu konuda detaylı bilgi için (<https://www.revenue.ie/en/jobs-and-pensions/calculating-your-income-tax/index.aspx>) web sayfası ziyaret edilebilir.

2008 yılında Türkiye ve İrlanda arasında, Gelir ve Sermaye Değer Artış Kazançları Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması imzalanmıştır. Söz konusu anlaşmanın detaylarına aşağıda bulunan web sayfasından ulaşılabilir: (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/08/20100810-3.htm>)

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

1973 yılından bu yana AB üyesi olan İrlanda Cumhuriyeti, teknik mevzuat konusunda AB'nin düzenlemelerini uygulamaktadır. AB Komisyonu, uyumlaştırılmış Avrupa İşaretinin ("CE" işareti) ve seçilmiş armonize uygunluk modüllerinin kullanımıyla ticaretteki teknik engellerin elimine edilmesini desteklemektedir. CE işareti, temel olarak ilgili ürünün ilgili AB Direktiflerine uygunluğu gösteren bir işarettir.

Avrupa Birliği'nin Ürünlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için AB'nin tüzük, direktif vb. olarak adlandırılan (EURLEX internet sayfasından ulaşılabilen) teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, tüm ürünler için temel kuralları belirleyen yatay mevzuatın yanı sıra, ürünlere ilişkin teknik düzenlemelerden (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) oluşmaktadır. Bunun haricinde, AB içinde ortak bir düzenlemeye tabi olmayan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) ürünlere ilişkin üye ülkeler kendi düzenlemelerini yapmakta serbesttir.

Ülkemiz, Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürünlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE İşareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve ürünlere ilişkin (sektörel) mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ülkemiz, AB'nin ürünlere ilişkin mevzuatındaki güncellemeleri de takip ederek bilahare ulusal mevzuatına yansıtmaktadır.

Ülkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO- <https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home>) yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak, ortak bir AB mevzuatı bulunan ürünler yönünden ulusal mevzuatımızı uyumlaştırdığımız ölçüde veya düzenlenmemiş alanda yer alan ürünler yönünden Türk ürünlerinin AB'de ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürünlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyini sağlamaktadır. Ülkemizce uyum sağlanan AB mevzuatı ve ilgili yetkili kuruluşların irtibat bilgileri "Türkiye Ürün Kuralları Veri Tabanı"nda yer almaktadır; anılan Veri Tabanına <https://urunkurallari.ticaret.gov.tr/> adresinden erişim sağlayabilirsiniz.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı bilgi edinmek için (abteknik@ticaret.gov.tr) adresinden irtibata geçilebilmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği'nce hazırlanan ve ürün kurallarının uygulanmasına ilişkin bilgiler içeren güncel Mavi Rehber, Bakanlığımız tarafından Türkçeye çevrilerek üreticilerimizin, ilgili Bakanlıklarımızın, sivil toplum kuruluşlarımızın ve ilgili tüm paydaşların hizmetine sunulmuştur.

Mavi Rehber'e aşağıda yer alan adres üzerinden erişilebilmektedir:

(<https://ticaret.gov.tr/data/5dc55af713b87654fc017421/MAV%C4%B0%20REHBER%202022,...pdf>)

AB ve Ürün Standartları

Bazı ürünler menşesine bakılmaksızın Avrupa Birliği'nin getirdiği zorunluluklar sebebiyle birtakım mevzuatla sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan, bütün Birlik ülkeleri için özellikle adil rekabeti destekleyici çeşitli garanti sistemleri bulunmaktadır. ISO 9000 serisi ve HACCP kaliteyi garantileyen ve rekabet faktörünü ön plana çıkaran bir uygulamadır. Çevre üzerine ISO 14000 serisi ve OHSAS 18001 teknik özelliklerine göre iş kazalarını önleme sertifikası da her geçen gün daha önem kazanmıştır. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikasının alınması zorunlu olmamakla birlikte ürün satın almada tercih nedenidir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB pazarına girebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekmektedir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir. Birçok sanayi ürününde CE İşareti (https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en) bulunması zorunludur.

Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından imalatçı sorumludur. Ancak, eğer imalatçı ya da imalatçının yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Diğer bir anlatımla, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB mevzuatına uygunluğunu temin etmek zorundadır.

Ürünlerin piyasaya arz edilmesine ilişkin akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetimi işlemleri AB'nin 765/2008/EC sayılı Tüzüğü ile 2019/1020/EU sayılı Tüzüğü'ne göre yürütülmektedir. Anılan mevzuat, AB gümrüklerinde kontrolleri, CE İşareti ve akreditasyonunun yanı sıra üye devletlerde piyasa gözetimi ve denetimine yönelik hükümler ihtiva etmekte olup üye ülkeler tarafından işbirliği içinde uygulanmaktadır.

AB genelinde gıda ile ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen 178/2002/EC sayılı Tüzük doğrultusunda Genel Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 tarihli düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurularak gıda güvenliği konusunda uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Genel Gıda Yasası, gıdaların izlenebilirliği konusunda da hükümler içermektedir ve düzenlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

AB genelinde tarım ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin ortak kuralları 1308/2013/EU ve 1379/2013/EU sayılı Tüzükler belirlemektedir.

Üçüncü ülkelerden ithal edilen taze meyve ve sebzelerin sevkiyatının AB pazarlama standartları ve diğer eşdeğer standartlara uygun olması gerekmektedir. Bu yönde, 2023/2429 sayılı Tüzük taze meyve ve sebze ithalatı ile ilgili genel ve spesifik pazarlama standartlarını belirlemektedir.

Uygunluk Değerlendirme

AB ve Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir.

AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır (NANDO- <https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home>).

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC-Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (<https://www.cenelec.eu/Pages/default.aspx>) ve ETSI-Avrupa Telekomünikasyon Standartları Kurumu'ndan (<https://www.etsi.org/>) temin edilebilir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

AB ve Ambalaj, Paketleme, Etiketleme

Tüketicinin korunması göz önünde tutularak, AB içerisinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır:

Tüzük 2025/40/EC; Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü, AB pazarına arz edilen tüm ürünlerin ambalajlarına dair eko-tasarım kuralları,

Tüzük 1272/2008/EC (CLP); madde ve karışımların sınıflandırması, etiketlenmesi ve ambalajlanması hakkında kurallar,

Tüzük 2022/1616/EC; gıda ile temas eden geri dönüştürülmüş plastik materyallerin pazara giriş koşulları ve geri dönüşüm teknolojilerine ilişkin kurallar,

Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar.

Tüzük 1935/2004/EC (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.

Tüzük 2016/2031 (OJ L 317, 23/11/2016); ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları.

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir (EU Labels: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en).

AB, üye ülkelerde gönüllülük esasına bağlı olarak, 66/2010/EC sayılı Tüzük ile Çevre Etiket (Eco-label) düzenlemesi geliştirmiştir. Çevre Etiket ile ilgili bilgi (https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel_en) bağlantısından edinilebilir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

AB'de Tek Pazar'ın oluşturulmasıyla birlikte, tüketicilerin sağlığı ve güvenliği açısından önemli ürünler için tüm üye ülkelerde geçerli zorunlu kurallar getirilmiştir. Her ürün veya ürün grubu için uygulanacak test ve belgelendirme şartları, ilgili AB Direktifleri ile belirlenmiştir.

Bu kapsamda NSAI (İrlanda Ulusal Standartlar Kurumu), İrlanda'nın resmi standart kuruluşu olarak belirlenmiştir. NSAI, 1996 tarihli İrlanda Ulusal Standartlar Kurumu Yasası kapsamında faaliyet göstermekte olup, tüketici güvenliğini artırmayı ve ürünler ile hizmetlerin dünya çapında tanınmasını ve güvenilir olmasını sağlayacak altyapıyı oluşturmayı hedeflemektedir.

NSAI işletmelere mevcut standartların uygulanmasında yardımcı olurken, yeni bir standarda ihtiyaç duyulduğunda ilgili ulusal ve uluslararası paydaşlarla iş birliği yaparak uygun standartları oluşturmakta ve geliştirmektedir.

Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için İrlanda Ulusal Standartlar Kurumu'nun (<https://www.nsai.ie>) adresli

internet sitesinden faydalanılabilir.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikengel.ticaret.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

İrlanda Fikri Mülkiyet Ofisi (IPOI), patent, tasarım, ticari marka ve telif hakları dahil olmak üzere fikri mülkiyet (IP) haklarından sorumlu devlet kurumudur. Öte yandan, IPOI tarafından fikri mülkiyet haklarının tescili esnasında talep edilecek belgelere dair detaylı bilgilere (<https://www.ipoi.gov.ie/en/manage-ip/apply/forms/>) adresinden ulaşılabilir.

AB ve Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Avrupa Birliği Fikri Sınai Mülkiyet Hakları Ofisi-EUIPO, AB markaları, tescilli topluluk tasarımları, zanaat ve sanayi ürünlerine yönelik coğrafi işaretler ile fikri mülkiyet alanında Avrupa'da ve uluslararası arenada iş birliğini yönetmekten sorumlu bir AB kuruluşudur. Ayrıca, Fikri Mülkiyet Haklarının İhlallerine İlişkin Avrupa Gözlemevi'ni (European Observatory on Infringements of Intellectual Property Rights) yönetmekle görevlidir. Bu kuruluş, ulusal ve bölgesel faaliyet gösteren Fikri Sınai Mülkiyet Ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmaktadır (<https://euipo.europa.eu/>).

Dağıtım Kanalları

Toptan ve perakendeci olmak üzere yaklaşık 37.400 işletmenin İrlanda Cumhuriyeti'nde faaliyet gösterdiği tahmin edilmektedir. Bu şirketlerin %85'lik bölümü, 10 veya daha az personel istihdam eden küçük çaplı işletmelerdir. Son zamanlarda tüketici tercihlerinin alışveriş merkezleri ve büyük market zincirlerine kaydığı görülmektedir. Bu da küçük işletmelerin büyük ve uluslararası zincir perakende şirketleriyle rekabet etmekte güçlük çekmelerine neden olmaktadır.

Tüketici Tercihleri

Sadakat ve güven tüketici deneyimi için önemini korumaktadır. Sosyal sorumluluk bilinci ve çevresel hassasiyeti bulunan markalar tüketici tercihleri açısından rekabet avantajına sahip olacaktır. Artan kişi başına düşen gelir ile birlikte tüketiciler, menşei ve üretim uygulamaları hakkında şeffaf olan ürün ve markalara daha fazla harcama yapma eğilimindedir.

Satış Teknikleri ve Satış Etkileyen Faktörler

İrlanda Cumhuriyeti, 5,3 milyonluk nüfusuna rağmen alım gücü yüksek ve ithalata bağımlılığı yüksek olan bir ülkedir. İrlanda'da gıda sektöründe Tesco, Centra, Eurospar, Lidl, Aldi gibi önemli süpermarket zincirleri vardır. Hazır giyim ve konfeksiyon sektöründe ise Marks & Spencer, Primark, Tkmxx, Next, H&M ve Zara gibi markaların aktif olduğu görülmektedir.

Elektrik ve elektronik eşya sektöründe Harvey Norman ve Currys'in, mobilya sektörünse ise IKEA'nın etkinliği bulunmaktadır. Sağlık, kozmetik, parfümeri ve güzellik sektöründe ise Boots markası öne çıkmaktadır.

İrlanda, tekstil-konfeksiyon, ev tekstil ürünleri, beyaz eşya, otomotiv, mobilya, plastik ve ambalaj sanayi ürünleri gibi sektörlerde iç talebi büyük oranda ithalatla karşılanmaktadır. Gıda ürünlerinde et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, kümes hayvanları, balıkçılık, iklimin elverdiği bazı patates ve yeşil sebzeler iç piyasadan, bunun dışında kalan diğer ürünler ise diğer AB ülkelerinden, bazı Latin Amerika, Akdeniz ve Afrika ülkelerinden tedarik edilmekte, gıda dışı ürünlerin büyük çoğunluğu ise küresel pazarlardan sağlanmaktadır. Diğer taraftan, önde gelen Türk firmalarının İrlanda'da dağıtım ve/veya satış odaklı temsilcilikler, ofis, mağaza ve şube açmaları pazara giriş avantajı sağlayabilecektir.

Kamu İhaleleri

İrlanda Kamu Alımları Ofisi (<https://www.gov.ie/en/organisation/office-of-government-procurement/>), İrlanda Kamu Harcamaları ve Reform Bakanlığı'na bağlı olarak çalışmakta olup, kamu alımlarından sorumlu kamu kurumudur. İrlanda'da kamu alımları, devlet tarafından ürün, hizmet veya iş satın alınırken kullanılan bir süreç olarak ele alınmaktadır. Kamu alımlarında, pazar araştırması yapılması, rekabetçi tekliflerin alınması ve tekliflerin seçimi aşamalarına riayet edilmesi öngörülmüştür. Kamu alımlarına ilişkin yasal düzenlemelerle, adil, şeffaf, bütüncül, uyumlu bir kamu alımları sistemi oluşturulmuş ve kamu kaynaklarının etkin kullanımı hedeflenmiştir. Oluşturulan yasal çerçeve ile kamu alımına konu olan mal veya hizmet ile karşılığında ödenen meblağın orantılı olması hedeflenmiştir.

İrlanda Kamu Alımları Ofisi (The Office of Government Procurement) İrlanda Kamu Harcamaları ve Reform Bakanlığı'na bağlı olarak çalışmakta olup, kamu alımlarından sorumlu kamu kurumudur. Açılan kamu ihaleleri ise (<https://www.etenders.gov.ie>) web sayfasında yayınlanmaktadır.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Tarım, hayvancılık ve gıda sektörü, İrlanda'nın en eski ve en büyük ihracat sektörlerinden birisidir. Sektör çiftçilik, balıkçılık ve ormancılık gibi birincil üretimin yanı sıra gıda, içecek ve ahşap ürünlerinin işlenmesini ve üretimini de kapsar. 2023 yılında derlenen son verilere göre, 180'den fazla ülkeye ihracatı bulunan Tarım, hayvancılık ve gıda sektörü, 18,28 milyar avro değerinde ihracat gerçekleştirmiş olup bu rakam İrlanda'nın toplam mal ihracatının %9,3'ünü oluşturmaktadır.

İrlanda'da tarım ve hayvancılık sektörü küresel pazar odaklı olup her yıl üretilen sığır eti, koyun eti ve süt ürünlerinin yaklaşık %90'ı ihraç edilmektedir. 2023 yılı verilerine göre taze veya dondurulmuş sığır eti, doğal tereyağı ve peynir ihracatlarının her biri için 1 milyar avronun üzerinde ihracat gerçekleştirilmiştir.

İrlanda'da 4,5 milyon hektarlık tarım arazisi ve 808.848 hektarlık ormanlık alan bulunmaktadır. Ülkede 135.000 'in üzerinde çiftlik, 2.000'in üzerinde balıkçı teknesi ve su ürünleri yetiştirme sahası ile yaklaşık 2.000 adet gıda ve içecek üretim işletmesi bulunmakta olup, sektör toplamda 173.400 kişiye istihdam sağlamaktadır.

İrlanda 2021 yılında, tarım ve gıda sektörü için yeni on yıllık stratejisini açıklamıştır. "Gıda Vizyonu 2030 Stratejisi" İrlanda'nın 2030 yılı itibarıyla Sürdürülebilir Gıda Sistemlerinde (SFS) dünya lideri olmasını hedeflemektedir. Söz konusu strateji ile İrlanda, tarım ve gıda sektörünün ekonomik, çevresel ve sosyal açıdan en yüksek sürdürülebilirlik standartlarını karşıladığını göstererek, gelecekteki rekabet avantajının temelini oluşturmayı amaçlamaktadır. İrlanda, bütünsel bir gıda sistemleri yaklaşımını benimseyerek, sürdürülebilir gıda ve tarım sistemlerinde küresel bir inovasyon lideri olmayı hedeflemektedir. Konuyla ilgili ayrıntılı bilgiye (<https://www.gov.ie/en/policy/b2a3c-food-vision-2030-a-world-leader-in-sustainable-food-systems/>) sayfasından ulaşılabilir.

Sanayi

İrlanda Merkez İstatistik Ofisinin yayınladığı son verilere göre 2023 yılında İrlanda'da üretilen sanayi ürünlerinin toplam değeri 137,9 milyar avroya ulaşmıştır. İrlanda ekonomisinin lokomotiflerinden biri olan sanayi sektörü, özellikle ilaç ve kimya sanayilerinin güçlü performansı ile dikkat çekmektedir.

İlaç sektörü, 58,6 milyar avroluk üretim değeriyle açık ara lider konumundadır. Kimya sektörü 15,8 milyar avro, gıda sektörü ise 23,6 milyar avro değerinde üretim gerçekleştirmiştir. Bu üç sektörün toplam üretimi 98,1 milyar avro olup, toplam sanayi üretiminin %71,2'sini oluşturmaktadır. Geri kalan sektörlerin üretim değeri ise 39,7 milyar avro olarak gerçekleşmiştir.

İrlanda sanayisi, özellikle ilaç ve kimya sektörlerindeki güçlü varlığıyla dikkat çekmektedir.

Dünyanın önde gelen ilaç şirketlerinin büyük bir kısmı, üretim ve Ar-Ge faaliyetlerini İrlanda'da sürdürmektedir. Bu durum, İrlanda'yı ilaç sektöründe küresel bir merkez haline getirmiştir. Kimya sektöründe de benzer bir durum söz konusudur. İrlanda, kimyasal ürünlerin üretiminde ve ihracatında önemli bir oyuncudur.

İlk 10 sanayi kuruluşu toplam sanayi üretiminin %50'sinden fazlasını gerçekleştirmektedir. Bu durum, İrlanda sanayisinin büyük ölçekli ve uluslararası şirketler tarafından domine edildiğini göstermektedir.

İrlanda'nın sanayi sektörü, yenilikçi üretim süreçleri, yüksek katma değerli ürünleri ve güçlü ihracat kapasitesi ile Avrupa ve dünya pazarlarında önemli bir konumda yer almaktadır. Özellikle ilaç ve kimya sanayileri, İrlanda'nın ekonomik büyümesine ve istihdamına büyük katkı sağlamaya devam etmektedir.

Hizmetler

İrlanda, özellikle ABD merkezli olmak üzere dünyanın önde gelen uluslararası firmalarının yatırım merkezi konumundadır. Yüksek eğitim seviyesi, yetenekli iş gücü, vergi avantajları ve Avrupa Birliği'ne tam erişim gibi faktörler sayesinde ülke, son yıllarda küresel çapta büyük yatırımları kendine çekmeye devam etmektedir. Profesyonel hizmetler, bilgi teknolojileri (BT), finansal hizmetler ve diğer yenilikçi endüstrilerle birlikte İrlanda ekonomisi hızla büyümektedir.

İrlanda, dünyanın en büyük teknoloji şirketlerine ev sahipliği yapmaktadır. Bu şirketler arasında Intel, HP, IBM, Microsoft, Apple, Google, Meta (Facebook), LinkedIn, Amazon, TikTok, PayPal ve Twitter gibi küresel teknoloji devleri bulunmaktadır. Google, Apple, Microsoft ve Facebook'un Avrupa genel merkezleri İrlanda'da bulunmaktadır. BT hizmetleri ve yönetim danışmanlığı sektöründe faaliyet gösteren Accenture'da genel merkezi olarak İrlanda'yı seçmiştir. Bu firmaların İrlanda'daki yatırımları, yalnızca ülkenin ekonomik büyümesine değil, aynı zamanda istihdama da önemli katkılar sağlamaktadır. BT sektörünün yaklaşık 150.000 kişiye istihdam sağladığı düşünülmektedir.

İrlanda, finansal hizmetler açısından da Avrupa'nın en önemli merkezlerinden biri haline gelmiştir. Dublin, birçok küresel bankanın ve yatırım fonunun Avrupa genel merkezi konumundadır. Ülkede faaliyet gösteren önemli finans kuruluşları arasında Citibank, JPMorgan Chase, Bank of America, Barclays ve Mastercard gibi devler yer almaktadır.

Bununla birlikte, hukuk, muhasebe ve danışmanlık hizmetleri gibi profesyonel hizmetler sektörü de büyümektedir. Deloitte, PwC, EY ve KPMG gibi "Big Four" olarak bilinen büyük danışmanlık firmalarının İrlanda'da geniş çaplı operasyonları bulunmaktadır.

İrlanda ayrıca, girişimcilik ve inovasyon ekosistemini geliştirmek için çeşitli teşvikler sunmaktadır. Enterprise Ireland ve IDA Ireland gibi devlet kurumları, uluslararası yatırımcıları çekmek ve yerel girişimcileri desteklemek amacıyla önemli teşvik programları yürütmektedir.

Ayrıca, İrlanda'da son yıllarda fintech, biyoteknoloji, yapay zeka ve oyun geliştirme alanlarında

yeni girişimler hızla büyümektedir. Dublin, Cork ve Galway gibi şehirlerde birçok inovasyon merkezi ve teknoloji parkı bulunmaktadır.

İrlanda, küresel yatırımları çekmeye devam eden, teknoloji ve finans alanında güçlü bir konuma sahip bir ülkedir. Dünyanın önde gelen şirketleri için Avrupa'daki en cazip yatırım noktalarından biri olmaya devam eden ülke, gelecekte de ekonomik büyümesini sürdürmeye odaklanmaktadır.

E-ticaret

İrlanda, 2000 tarihli Elektronik Ticaret Yasası (ECA) aracılığıyla Elektronik İmzalar Direktifini uygulayan ilk AB üye devletlerinden biri olarak, internet ile ilgili konularda ilerici ve destekleyici bir tutum sergilemektedir.

İrlanda'da e-ticaret faaliyetleri büyük bir büyüme göstermiş olup, son yıllarda çevrimiçi harcamaların %30-40 oranında arttığı tahmin edilmektedir. Pazar değeri tahminleri 4 milyar ila 7 milyar avro arasında değişmektedir. Hane halklarının %94'ünün internete erişimi ve %90'ının akıllı telefon kullanımı olması, ülkenin çevrimiçi perakende faaliyetlerini artırmaktadır. Özellikle mobil ticaret hızla gelişmekte ve tüketiciler akıllı telefonları aracılığıyla alışveriş yapmaya giderek daha fazla istekli hale gelmektedir. Seyahat, otel konaklamaları, etkinlik biletleri ve giyim, çevrimiçi en çok satın alınan ürün ve hizmetler olmaya devam etse de son yıllarda gıda ile elektronik ürün ve hizmet satışlarında önemli artışlar yaşanmıştır.

EuroMonitor International'a göre, İrlanda'daki e-ticaret faaliyetleri hızla büyümeye devam etmekte ve özellikle mobil internet perakendeciliği büyük önem kazanmaktadır. Perakendeciler işlevsel mobil uygulamalar piyasaya sürerken, fiziksel mağazalar da çok kanallı satış seçeneklerini giderek daha fazla kullanmaktadır. "Tıkla ve Al" (Click-&-Collect) hizmetleri yaygınlaşarak perakendecilerin teslimat ücretlerine katlanmadan satışlarını artırmasına, tüketicilerin ise satın aldıkları ürünlere hızlıca erişmesine olanak tanımaktadır. eCommerceDB tahminlerine göre 2027 yılına kadar İrlanda'nın e-ticaret sektöründe yıllık ortalama %10 büyüme öngörülmektedir.

Amazon, İrlanda'daki internet perakendeciliğinde lider konumda kalmaya devam etmektedir. Ancak Brexit'in yürürlüğe girmesi ve yeni AB KDV kurallarının devreye girmesi nedeniyle amazon.co.uk web sayfasının ve diğer Birleşik Krallık merkezli çevrimiçi pazar yerlerinin popülaritesi azalmıştır. Bu nedenle Amazon, Mart 2025'te İrlanda'ya özel "amazon.ie" web sitesini faaliyete geçirerek liderliğini sürdürmeyi hedeflemektedir. Ebay, Asos ve Etsy siteleri Amazon dışında kullanılan başlıca sitelerdir.

Madencilik

İrlanda, çinko, kurşun, bakır ve altın içeren kuvars gibi zengin mineral yatakları başta olmak üzere yüksek jeolojik çeşitliliğe sahip bir ülkedir. Ancak İrlanda, uluslararası alanda en çok çinko ve kurşun madenciliğiyle tanınmaktadır.

Çinko, özellikle rüzgar türbinleri için gerekli olan galvanizli çelik üretimi için büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle çinko üretiminin devam ettirilmesi ve arttırılmasıyla beraber İrlanda'nın, Avrupa İklim Eylemi Hedeflerinin gerçekleştirilmesinde stratejik önem taşıma potansiyeline sahip olduğu düşünülmektedir. Ülkede son 50 yılda önemli çinko, kurşun ve bakır keşifleri yapılmış olup, bunlar arasında Avrupa'nın en büyük yeraltı çinko ve kurşun madeni olan ve Meath vilayetinde yer alan Navan madeni öne çıkmaktadır.

Bunun yanı sıra, son yıllarda platin grubu metalleri, nadir toprak elementleri; lityum, tantal, tungsten ve kalay gibi teknoloji metalleri, nikel ve kromit, elmas ve diğer değerli taşlar için de arama çalışmaları yürütülmektedir. İrlanda'da ayrıca endüstriyel mineraller için de önemli bir potansiyel bulunmaktadır. Son yıllarda alçı taşı, dolomit, silika kumu, tuğla şisti ve şamot gibi mineraller de çıkarılmaya başlanmıştır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı hedeflerine ulaşmak, Avrupa ve tüm dünyada bakır, kurşun ve çinko dahil olmak üzere ham madde üretiminde önemli bir artışı da beraberinde gerektirecektir. Bu anlamda İrlanda, maden arama ve madenciliğin gelişmesini açıkça desteklemek, kolaylaştırmak ve teşvik etmek üzere hazırlanan bir devlet politikası yürütmekte olup, kurumsal altyapısını da bu yönde güncellemektedir.

Enerji

İrlanda, enerji ihtiyacının büyük bir kısmını ithalat yoluyla karşılayan bir ülkedir. İrlanda Sürdürülebilir Enerji Otoritesi (SEAI) tarafından 2023 yılında yayınlanan son verilere göre, enerji tüketiminin %79,7'si ithal kaynaklardan sağlanmıştır. Doğal gaz ihtiyacının %77,5'i, petrol ve kömür ihtiyacının ise tamamı (%100) ithalatla karşılanmıştır. Yüksek ithalat oranları, İrlanda'yı enerji fiyatlarındaki dalgalanmalara karşı hassas bir konuma getirmekte olup, bu durum ülkenin enerji güvenliği ve sürdürülebilirliği açısından önemli bir endişe kaynağıdır.

İrlanda enerji tüketiminin %82,6'sı fosil yakıtlardan oluşmaktadır. Bu yakıtların dağılımı %55,6 petrol, %13,7 doğal gaz ve %13,3 olarak sıralanabilir. Söz konusu veriler, İrlanda'nın enerji tüketiminde petrolün en büyük paya sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle ulaşım sektörü, enerji ihtiyaçlarının karşılanmasında neredeyse tamamen petrole bağımlı olması sebebiyle ülkenin en büyük nihai enerji tüketicisi konumundadır.

Tüketilen doğal gazın büyük kısmı İrlanda'yı İskoçya'ya bağlayan boru hattı aracılığıyla karşılanmaktadır. 2023 yılında İrlanda'nın doğal gazının %31'i Birleşik Krallık'tan ithal edilmiştir. İthal edilen gaz, İngiliz veya Norveç rezervlerinden gelmektedir. 2015 yılında faaliyete geçen Corrib doğal gaz sahasının, önümüzdeki yıllarda gaz ihtiyacının %56'sına kadarını karşılaması beklenmektedir.

İrlanda, enerji sektöründe sürdürülebilirlik ve yenilenebilir enerji kaynaklarına geçişi öncelikli hale getirmiştir. 2023 yılında, elektrik ihtiyacının %40,7'si yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanmıştır. Özellikle rüzgar enerjisine yapılan yatırımlar dikkat çekmekte olup elektrik üretiminin %33,7'si rüzgar enerjisinden sağlanmıştır.

İrlanda hükümeti, 2030 yılına kadar elektriğinin %70'ini yenilenebilir kaynaklardan üretmeyi

taahhüt etmiştir. Bu hedef, ülkenin enerji bağımsızlığını artırmak ve karbon emisyonlarını azaltmak için atılmış önemli bir adımdır.

İrlanda'da kömür gibi katı fosil yakıtların payı ise temiz enerji kaynaklarına geçiş yapma çabaları ile birlikte azalmaktadır. Örneğin, İrlanda'nın tek kömür santrali olan Moneypoint Termik Santrali'nin kapatılması ve bu alanın yenilenebilir enerji sahasına dönüştürülmesi planlanmaktadır. Bu dönüşüm, ülkenin 2030 yılına kadar emisyonları %51 azaltma hedefine önemli bir katkı sağlayacaktır.

İrlanda, enerji güvenliğini artırmak ve Avrupa Birliği enerji piyasasına entegrasyonunu güçlendirmek amacıyla Celtic Interconnector Projesi'ni hayata geçirmektedir. Bu proje kapsamında, İrlanda ile Fransa arasında 575 km uzunluğunda, 700 MW kapasiteli yüksek gerilim doğru akım (HVDC) deniz altı elektrik kablosu döşenmektedir. Yaklaşık 1,5 milyar avrodan fazla yatırım yapılması öngörülen Projenin 2026 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

İrlanda'nın enerji tüketiminde fosil yakıtların payı yüksek olsa da, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımında artış gözlemlenmektedir. Özellikle elektrik üretiminde yenilenebilir enerjinin payının artırılması, ülkenin enerji güvenliği ve sürdürülebilirliği açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

İrlandalılar karşılıklı güvene çok önem vermektedir. Birçok İrlanda şirketi, daha önce tanışmadıkları kişi ve şirketlerle görüşmeyi nadiren kabul etmektedir. Bu nedenle, görüşme planlanmadan önce şirketin ve teklifin tanıtılması önem taşımaktadır. Yüz yüze yapılan iş görüşmeleri ise sağlıklı iletişim gerçekleştirmenin ön koşullarından biridir. Pek çok İrlandalı için tutarlı göz teması, güven ve bağlılığı yansıtır.

İrlandalılar için iş uygulamalarının anahtarı iletişimdir. Zayıf iletişim ve kişisel olmayan ve agresif iş taktikleri genellikle iş kültürlerinde bulunmaz. Kişinin başarılarıyla övünmesi veya otoriter davranışlar sergilemesi İrlandalılar için etkileyici olmayacaktır. İyi iletişim ve adil uygulama yoluyla yetkinlik göstermek tercih edilir. İrlandalılar sıcak ve arkadaşça bir eğilime sahip olma eğiliminde olsalar da genel olarak fiziksel temastan kaçınırlar.

İrlandalılar doğrudan ifade etmek yerine dolaylı iletişim kurma eğilimindedir. Genellikle çatışma yaratmaktan kaçınmaya çalışırlar ve kibar kalmak için büyük çaba sarf ederler. Memnuniyetsizliklerini veya fikir ayrılıklarını açıkça ifade etmekten de büyük oranda kaçınırlar. Bunun yerine, konuyu dolaylı yolla ifade etmeyi veya mizah kullanarak ince ipuçları vermeyi tercih ederler. Daha yumuşak tonlarda konuşma eğiliminde olunan İrlanda'da aşırı yüksek sesle konuşmak veya etrafı rahatsız edici tonda ifadeler zayıf görgü kuralları olarak kabul edilir.

İş görüşmelerine saatinde gelmemek nezaketsizlik ve saygısızlık olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, randevuları dikkatli bir şekilde planlamak ve ulaşımda yaşanabilecek aksaklıkları önlemek için yeterli zaman ayırmak önemlidir. Bununla birlikte, 15 dakikaya kadar geç kalmak veya çok gecikmesi durumunda randevunun yeniden planlanması genel olarak kabul edilebilir. Görüşmelere resmi kıyafet giyerek katılmak birçok durumda en iyi sonucu verirken, genel olarak resmi kıyafet yerine şık ve düzgün kıyafetler de tercih edilebilir.

İş bağlamında genellikle hediye verilmesi beklenmez. Bununla birlikte, sosyal iş etkinliklerine davet edildiğinde genellikle bir şişe içecek veya kendi ülkesinden bir hediyelik eşya getirmek uygundur.

İrlanda Cumhuriyetinde sendikalar oldukça güçlü olduğundan işçi haklarına riayet etmek son derece önemlidir. Tüm ticari ilişkilerde olduğu gibi, malın kalitesi, teslim tarihi, vb. konularda verilen taahhütlerin yerine getirilmesine azami hassasiyet gösterilmesi, negatif haberlerin büyük bir hızla yayıldığı ve nispeten küçük ölçekli olan İrlanda pazarında ülkemiz açısından olumsuz bir algı oluşmaması adına özel önem arz etmektedir.

Para Kullanımı

İrlanda para birimi avrodur.

Son yıllarda, özellikle de Covid-19 pandemisinin bir sonucu olarak, İrlandalı tüketicilerin

perakende, gıda ve market alışverişlerinde banka kartı (Direct Debit) ve kredi kartı kullanımlarını artırdıkları gözlemlenmektedir. Statista'nın 2024 yılında derlediği son verilere göre ise tüketicilerin ödeme yaparken en çok banka kartı ve nakit ödeme yöntemlerini tercih ettikleri görülmüştür. Söz konusu araştırmaya göre banka kartı kullanım oranı %74, nakit kullanım oranı %71, mobil ödeme yöntemleri (akıllı telefon, akıllı saat vb.) %42 ve kredi kartı kullanım oranı ise %32 olarak açıklanmıştır. Söz konusu rakamlar İrlandalı tüketicilerin dijital ödeme yöntemlerini tercih etme eğiliminde olsalar da nakit kullanımının ülke genelinde hala önemini koruduğunu göstermektedir.

Güncel verilere göre İrlanda'da yapılan tüm e-ticaret alışverişlerinin %60'ı kredi ve banka kartı ile yapılmıştır. Ancak İrlanda Merkez Bankası tarafından yayınlanan son rapora göre tüketicilerin kredi kartlarına kıyasla büyük oranda banka kartlarını tercih ettikleri görülmektedir. Tüketicilerin yalnızca yaklaşık %10'u online alışverişlerini kredi kartıyla yapmıştır.

Son yıllarda oldukça popülerleşen temassız kart kullanımının yanı sıra ülkede dijital cüzdan uygulamalarının da oldukça yükselişte olduğu gözlemlenmektedir. En popüler uygulamalar Google Pay, Apple Pay, PayPal ve Amazon Pay olarak sıralanabilir.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

İrlanda, her ne kadar Avrupa Birliği üyesi olsa da Schengen vize bölgesinde yer almadığı için İrlanda'ya yapılan seyahatlerde ayrıca İrlanda vizesi alınması gerekmektedir. Bu nedenle umumi (bordo) pasaport, hizmet (gri) pasaportu ve hususi (yeşil) pasaport sahibi tüm Türk vatandaşlarının seyahat amaçlarına uygun olarak İrlanda vizesi alması zorunludur.

Vize başvuruları ile ilgili detaylı bilgiye İrlanda Büyükelçiliği resmi web sayfasından (<https://www.ireland.ie/en/turkiye/ankara/services/visas/>) ve İrlanda Göçmenlik Hizmetleri'nin (<https://www.irishimmigration.ie/coming-to-visit-ireland/>) web sayfasından ulaşılabilir.

Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

İrlanda'da mesai saati genellikle Pazartesi'den Cuma'ya kadar saat 9:00-17:30 saatleri arasındadır. Ancak resmi kurum ve kuruluşlar başta olmak üzere birçok işyeri 9:00-17:00 saatleri arasında hizmet vermektedir. Genel haftalık çalışma süresi ise 38 ila 40 saat arasında olup, özellikle pandemi sonrasında genel kabul gören evden çalışma veya hibrit çalışma modellerinin yaygın olarak uygulandığı görülmektedir.

İrlanda'da 10 adet resmi tatil günü bulunmaktadır. Resmi tatil günlerinde okullar ve çoğu işyerleri kapalıdır. Kamu hizmetleri ise sınırlı olarak sağlanmaktadır.

Resmi Tatiller

Tarih	Tatil
1 Ocak 2025	Yeni Yıl Tatili
3 Şubat 2025	Şubat Resmi Tatili

17 Mart 2025	Aziz Patrick Günü
21 Nisan 2025	Paskalya Pazartesi
5 Mayıs 2025	Mayıs Resmi Tatili
2 Haziran 2025	Haziran Resmi Tatili
4 Ağustos 2025	Ağustos Resmi Tatili
27 Ekim 2025	Ekim Resmi Tatili
25 Aralık 2025	Noel Günü
26 Aralık 2025	Aziz Stephen Günü

Yerel Saat

İrlanda yaz aylarında İrlanda standart saatini kış döneminde ise Greenwich ortalama saatini kullanır. Kış aylarında ülkemizle saat farkı 3'ü bulurken yaz aylarında bu fark 2 saate inmektedir.

2025 yılında yaz saati 30 Mart- 26 Ekim tarihleri arasında uygulanacaktır.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Kuruluşu

İrlanda’da şirket kurulumunda seçilecek yasal yapı, yürütülmesi planlanan işin türüne, kiminle iş yapılacağına, risk ve ticari sorumluluk konusundaki tutuma göre değişmekte olup, şirketler şahıs şirketi, ortaklık ve Limited şirket olarak kurulabilmektedir.

Bu hususta, seçilecek yapıyı belirlerken bir avukattan veya muhasebeciden tavsiye alınmasında fayda görülmektedir. (İrlanda’da kayıtlı avukatların bilgilerine (<https://www.lawsociety.ie/find-a-solicitor/Solicitor-Firm-Search/>) web sayfasından ulaşılabilir.)

Şahıs Şirketi (Sole Trader):

Bu şirket türünü seçen kişiler ‘serbest meslek sahibi’ (self-employed) olarak adlandırılırlar. İş ortakları bulunmaz ve şirketten şahsen sorumlu olurlar. Şahıs şirketi kurulumu diğer türlere nazaran daha kolay olsa da, şirketin başarısız olması durumunda kişisel mal varlığı alacaklılara ödeme yapmak için kullanılabilir.

Buradaki başlıca yasal yükümlülük Gelir İdaresi’ne (Revenue) serbest meslek sahibi olarak kayıt yaptırmaktır. Bir işletme adı kullanmak istenildiği takdirde ise işletme adının İrlanda Şirket Kayıt Ofisi’ne (CRO) kaydedilmesi gerekmektedir.

Ortaklık (Partnership):

Ortaklık, bir veya birden fazla kişiyle birlikte kurulan bir yapıdır. Her ortak, işletmenin yönetiminden ortaklaşa sorumludur ve kar payı üzerinden gelir vergisi, PRSI ve USC ödemekle yükümlüdür. Şirketin başarısız olması durumunda, tüm ortaklar borçtan ortaklaşa sorumlu olur. Ortaklık sözleşmesinin bir avukat tarafından hazırlanması önerilmektedir.

Limited Şirket (Limited company):

Limited şirketlerde kişi ve şirket ayrı tüzel kişilikler olarak kabul edilmektedir. Bu durum genel olarak, şirket borçlandığında alacaklıların yalnızca şirketin varlıkları üzerinde hak iddia edebileceği ve kişisel varlıklarınıza dokunamayacağı anlamına gelmektedir. Limited şirket kurmak için İrlanda Şirket Kayıt Ofisi’ne (CRO) kaydolanması gerekmektedir. Limited şirketler her yıl CRO’ya rapor ve hesaplarını sunmakla yükümlüdür. İşletme adını kaydetmek ve şirket beyannamelerini çevrimiçi olarak göndermek için ise CRO’nun CORE (Companies Online Registration Environment) sistemi kullanılabilir (<https://core.cro.ie/>).

Şirket türleri ve şirket kurulum prosedürleri ile ilgili olarak daha detaylı bilgi için aşağıda yer alan web sayfası incelenebilir:

(<https://www.citizensinformation.ie/en/employment/types-of-employment/self-employment/starting-a-business>)

İrlanda Şirket Kayıt Ofisinin aşağıda yer alan web sayfasında firma kurulumu ve kaydına dair bilgilendirme platformu yer almaktadır.

(<https://www.cro.ie/Registration>)

AB üyesi olmayan ülke firmalarının şube açmasına ilişkin bilgiler yine Şirket Kayıt Ofisinin aşağıdaki web adresinde sunulmaktadır.

(<https://cro.ie/registration/external-company/>)

İsviçre ve Avrupa Birliğine dahil ülke vatandaşlarının İrlanda'da şirket kurmak için ek bir izne ihtiyaçları bulunmamaktadır. Diğer yabancı ülke vatandaşlarının ise İrlanda'da kalmak veya çalışmak için ilgili vizelere başvurmaları gerekmektedir. Diğer ülke vatandaşlarının şirket kurmasına ilişkin olarak aşağıda yer alan web sayfası incelenebilir:

(<https://www.citizensinformation.ie/en/moving-country/working-in-ireland/migrant-workers/coming-to-set-up-a-business-in-ireland/>)

❑ İrlanda yabancı yatırımcılara yönelik Start-up Girişimci Programını (STEP) başlatmıştır. Programın amacı, yüksek Potansiyelli Start-up'ları desteklemek olup, bu program kapsamında İsviçre ve AB ülke vatandaşları haricindeki ülke vatandaşlarının yenilikçi bir iş fikri ile gelmeleri ve en az 50.000 avro yatırım yapmaları halinde iş kurmalarına olanak tanınmaktadır.

Bu programdan

- Faaliyete başladıktan sonraki 3 yıl içinde 10 kişilik istihdam yaratabilen ve 1 milyon avro satış gerçekleştirebilen
- Deneyimli bir yönetim ekibi tarafından yönetilen
- Merkezi İrlanda'da bulunan
- Kayıt tarihinden itibaren beş yıldan daha az süre geçmiş olan firmalar yararlanabilmektedir.

STEP programı, perakende, yiyecek-içecek, kişisel hizmetler veya benzeri işletmeler için geçerli değildir. Start-up Girişimci Programı'na başarılı bir şekilde kabul edilen başvuru sahipleri ve bunların birinci derece yakınlarına ilk etapta 2 yıllık oturum izni verilmektedir. Birinci derece yakınlar; eş veya partner ile bakmakla yükümlü olunan 18 yaşın altındaki çocukları kapsamaktadır. Bazı durumlarda, 18 ile 24 yaş arasındaki çocuklar da program kapsamında oturum izni alabilmektedir. Söz konusu izin, 3 yıl süreyle uzatılabilmekte olup, yatırımcılar ilk 5 yılın sonunda uzun süreli oturum iznine başvurabilmektedir. Gerekli görülmesi halinde, aynı süre boyunca çoklu giriş vizesi de verilmektedir.

Konuyla ilgili olarak <https://www.irishimmigration.ie/coming-to-work-in-ireland/what-are-my-options-for-working-in-ireland/coming-to-work-for-more-than-90-days/start-up-entrepreneur-programme-step/> sayfası ziyaret edilebilir.

İrlanda'da yaygın olan limited şirket kurulması için gerekli adımlara aşağıda kısaca değinilmektedir:

- 1) Şirketin en az bir yöneticisinin olması ve atanan yöneticilerden en az birinin tercihen İrlanda'da ikamet etmesi veya Avrupa Ekonomik Alanında oturma izninin olması gerekmektedir.
- 2) İrlanda'da şirket kurmanın en büyük avantajlarından biri olan % 12,5 kurumlar vergisinden faydalanabilmek için şirketin İrlanda'dan yönetildiğinin ve kontrol edildiğinin kanıtlanması gerekmekte olup, şirket merkezinin İrlanda'da olmaması durumunda % 12,5 kurumlar vergisi avantajından yararlanılamaz.
- 3) İrlanda'daki tüm şirketlerin bir şirket sekreterine sahip olması zorunludur. Şirket sekreterinin başlıca rolü, yıllık beyannameler, yasal defter, yönetim kurulu toplantıları vb. yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamaktır. İki veya daha fazla şirket yöneticisinin olması

durumunda yöneticilerden biri şirket sekreteri görevini üstlenebilir. Küçük ölçekli şirketler bu görevi dışarıdan hizmet veren firmalara da devredebilirler.

4) Şirket kurulumunda, kayıtlı ofis ve iş adresi belirlenmesi gerekmektedir. Kayıtlı ofis adresi şirketin resmi ve yasal adresidir. İrlanda Şirket Kayıt Ofisi (CRO) resmi bildirimleri için bu adresi kullanmaktadır. Bu adresin bir posta kutusu değil düzenli olarak izlenen fiziksel bir adres olması gerekmektedir. Muhasebe hizmeti alınması durumunda muhasebecinin adresi kayıtlı ofis adresi olarak da kullanılabilir. İş adresi ise şirketin ticari yazışmaları (fatura, banka ekstreleri vb.) için kullanacağı adrestir. İş adresi, ticari faaliyetlerin yürütüldüğü adresle aynı olmak zorunda değildir.

5) Şirket ismi seçilirken benzersiz ve İrlanda'da kayıtlı diğer şirketlerden ayırt edilebilir bir isim seçilmesi önemlidir. İsimde kullanılması planlanan bazı kelimeler (banka ve sigorta gibi) özel izin koşuluna bağlanmıştır.

6) Şirketin resmi olarak kaydedilmesi için yönetici, sekreter ve şirket hissedar bilgilerini içerir formun (FormA1) ve şirketin iç kurallarını açıklayan şirket ana sözleşmesinin CORE (Companies Online Registration Environment) sistemi üzerinden sunulması gerekmektedir. Şirket kuruluş işlemleri genellikle 5-10 iş günü sürmekte olup, başvuruları olumlu sonuçlanan başvuru sahiplerine kuruluş sertifikası verilmektedir. Şirket kuruluş sertifikasının üzerinde şirket sicil numarası da yer almaktadır.

7) %25'ten fazla hisseye sahip olan kişiler, gerçek faydalanıcı olarak adlandırılır ve İrlanda Gerçek Faydalanıcılar Sicili 'ne (RBO) kaydedilmelidir. Banka hesabı açmadan önce bu kaydın tamamlanması gerekmektedir.

8) İrlanda'da banka hesabı açabilmek için ise aşağıda yer alan belgeler gereklidir:

- Kuruluş belgesi (Certificate of Incorporation)
- Şirket ana sözleşmesi
- Form A1 kopyası
- RBO kaydı

Sigorta

İrlanda, Avrupa Birliği'ndeki dördüncü en büyük sigorta pazarı ve en büyük reasürans pazarlarından biridir. Dünya genelinde 110 ülkede 25 milyon poliçe sahibine hizmet veren İrlanda'da sigorta sektörü 35.000 kişiye istihdam sağlamakta ve İrlanda Hazinesi'ne her yıl 2,7 milyar avronun üzerinde fazla katkıda bulunmaktadır.

İrlanda'da faaliyet gösteren işletmelerin sigorta yaptırmaları zorunlu olmasa da çeşitli durumlar için sigorta yaptırılmasında fayda görülmektedir. Örneğin, şirket tesislerine halkın erişiminin bulunması durumunda "kamu sorumluluk sigortası" yapılması tavsiye edilmektedir.

Yapılmasında fayda görülen başlıca iş sigortaları şunlardır:

- İşveren Sorumluluk Sigortası
- Ürün Sorumluluk Sigortası

- Yangın Sigortası
- Hırsızlık/soygun Sigortası
- Kamu Sorumluluk Sigortası
- Motorlu Taşıt Sigortası

Bankacılık

İrlanda'daki bankacılık sektörü, birkaç büyük banka tarafından domine edilmektedir. Varlık büyüklüğüne göre en büyük yerel bankalar "Allied Irish Banks (AIB), Bank of Ireland (BOI) ve Permanent TSB" olarak sıralanabilir. AIB ve Bank of Ireland, İrlanda Borsası'nda (Irish Stock Exchange) işlem görmekte olup hem yerel hem de uluslararası alanda geniş operasyon ağına sahiptir.

İrlanda bankacılık sektörü, büyük Avrupa ekonomileriyle kıyaslandığında nispeten küçük olsa da, ülke ekonomisinde önemli bir rol oynamaktadır. 2023 yılı itibarıyla İrlanda'da faaliyet gösteren bankaların toplam varlıkları yaklaşık 716 milyar avroya ulaşmıştır.

Bireysel bankacılık hizmetlerinde özellikle Online bankacılığın kullanımı artmakta olup, 2023 yılı itibarıyla İrlanda'daki banka müşterilerinin %83'ünden fazlası düzenli olarak dijital bankacılık hizmetlerinden yararlanmaktadır. Bu anlamda, İrlanda'da en çok kullanılan bankacılık uygulaması "Revolut" olup, diğer tüm bankacılık uygulamalarına kıyasla en fazla indirme sayısına ulaşmıştır.

Vizeler ve Çalışma İzinleri

Avrupa Ekonomik Alanı, Birleşik Krallık ve İsviçre vatandaşları dışında kalan diğer ülke vatandaşlarının, bazı istisnai durumlar haricinde, İrlanda'da yaşamak ve çalışmak için izin alması gerekmektedir.

Çalışma izinleri Girişim, Ticaret ve İstihdam Bakanlığı (DETE) tarafından verilmekte olup, en yaygın izinler, Genel Çalışma İzni ve Kritik Beceri Çalışma İznidir. Çalışma izni başvuruları <https://epos.enterprise.gov.ie/#/app/findFormAssistant> web sayfasından yapılabilmektedir. Hangi çalışma iznine başvurulması gerektiği ile ilgili olarak bakanlığın <https://enterprise.gov.ie/en/what-we-do/workplace-and-skills/employment-permits/permit-types/permit-types.html> adresli web sayfasının incelenmesinde fayda görülmektedir.

Genel Çalışma İzni

Genel Çalışma izni başvurusu yapılabilmesi için, öncelikle İrlanda'da faaliyet gösteren bir işverenden iş teklifi alınması gerekmektedir. Söz konusu iş teklifinin aşağıda yer alan koşulları sağlaması şarttır:

- Teklif edilen yıllık asgari brüt maaşın 34.000 avro olması (bazı istisnai iş kollarında bu rakam 30.000 avrodur)
- Teklif alınan işin "Uygun Olmayan Meslekler Listesi"nde yer almayan bir iş olması
- İş teklifi yapan kuruluşun çalışanlarının en az %50'sinin Avrupa Ekonomik Alanı vatandaşı olması

- İlgili şirketin İrlanda'da aktif olarak faaliyet göstermesi ve Şirketler Kayıt Ofisi ile Gelir İdaresi'ne kayıtlı olması
- İşveren tarafından "İşgücü Piyasası İhtiyaç Testi" yapılmış olması: İşverenin açık pozisyonu öncelikle İrlandalı veya Avrupa Ekonomik Alanı vatandaşı bir kişiyle doldurmaya çalışmış olması şartı bulunmaktadır. Bu kapsamda, iş alım ilanının en az 28 gün boyunca EURES ve Sosyal Koruma Bakanlığı (DSP) sitelerinde, ilave olarak en az 3 gün boyunca bir ulusal ve bir yerel bir gazetede veya çevrimiçi bir işe alım ajansında yayınlanması gerekmektedir.

Genel çalışma izni onaylandığı takdirde, İrlanda'ya giriş için ayrı bir vize başvurusunda bulunulmalıdır. Genel çalışma izni alan kişinin aile üyeleri iş başlangıç tarihinden bir yıl sonra İrlanda'ya gelebilmektedir. Sonrasında eş veya partnerler, çalışma izni zorunluluğu olmaksızın çalışma hakkı tanıyan "Stamp 1G İrlanda Oturma İzni"ne başvurabilmektedir. Diğer bakmakla yükümlü olunan kişiler ise ayrıca çalışma izni almak zorundadır.

Bu konuda detaylı bilgi için (<https://www.citizensinformation.ie/en/moving-country/working-in-ireland/employment-permits/spousal-work-permit-scheme/>) web sayfası ziyaret edilebilir.

Kritik Beceriler Çalışma İzni

İrlanda'da eksikliği bulunan ve ihtiyaç duyulan becerilere sahip olan nitelikli kişiler için tasarlanmış bir çalışma izni türüdür. Bahse konu izin türü kapsamında İşgücü Piyasası İhtiyaç Testi gerçekleştirilmesine ihtiyaç duyulmamaktadır.

Aşağıdaki koşulların sağlanması durumunda Kritik Beceriler Çalışma İznine başvurulabilir:

- İş teklifinin en az 2 yıllık bir iş sözleşmesini kapsaması
- Teklif edilen yıllık asgari brüt maaşın 38.000 avro olması ve teklif edilen işin "Kritik Beceriler Meslekler Listesi"nde yer alması
- Teklif edilen yıllık asgari brüt maaşın 64.000 avro olması ve teklif edilen işin "Uygun Olmayan Meslekler" listesinde yer almaması

Kritik Beceri olarak kabul edilen işlerin listesine aşağıda yer alan web sitesinden erişim sağlanabilmektedir:

(<https://enterprise.gov.ie/en/what-we-do/workplace-and-skills/employment-permits/employment-permit-eligibility/highly-skilled-eligible-occupations-list/>)

İrlanda'da Genel Çalışma Koşulları

İrlanda'da asgari ücret uygulaması bulunmakta olup, çalışanları koruyan birçok yasa bulunmaktadır. 1 Ocak 2025 itibarıyla İrlanda'da asgari ücret saatlik 13,5 avro olarak uygulanmaktadır.

İşini kaybeden veya hastalık sebebiyle çalışamaz duruma gelen kişiler, sosyal yardım ödemelerinden yararlanma hakkına sahiptir. Ayrıca çocuk sahibi kişilere ek masraflara yardımcı olmak amacıyla Çocuk Yardımı yapılmaktadır. Emeklilik yaşı kadınlar ve erkekler için 66'dır.

Kaynak: T.C. Dublin Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği